

Брюксел, 30 юни 2026 г.
(OR. en)

11345/26

ESE 2

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от
г-жа Martine DEPREZ, директор

До: Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на
Европейския съюз

№ док. Ком.: COM(2026) 325 final

Относно: ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И
СЪВЕТА
Годишен доклад за 2025 г.: Двадесети годишен доклад относно
осъществяването на помощта от ЕС съгласно Регламент (ЕО)
№ 389/2006 на Съвета от 27 февруари 2006 г. за създаване на
инструмент за финансова подкрепа с цел насърчаване на
икономическото развитие на общността на кипърските турци

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2026) 325 final.

Приложение: COM(2026) 325 final

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 30.6.2026 г.
COM(2026) 325 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Годишен доклад за 2025 г.: Двадесети годишен доклад относно осъществяването на помощта от ЕС съгласно Регламент (ЕО) № 389/2006 на Съвета от 27 февруари 2006 г. за създаване на инструмент за финансова подкрепа с цел насърчаване на икономическото развитие на общността на кипърските турци

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Годишен доклад за 2025 г.: Двадесети годишен доклад относно осъществяването на помощта от ЕС съгласно Регламент (ЕО) № 389/2006 на Съвета от 27 февруари 2006 г. за създаване на инструмент за финансова подкрепа с цел насърчаване на икономическото развитие на общността на кипърските турци

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Регламент (ЕО) № 389/2006 на Съвета¹ („Регламентът относно помощта“) представлява основата за предоставянето на помощ на общността на кипърските турци. В него е предвидено изискването за ежегодно докладване пред Европейския парламент и пред Съвета. Програмата за помощ за общността на кипърските турци има за цел да улесни обединяването на Кипър чрез насърчаване на икономическото развитие на тази общност, като се обръща особено внимание на: i) икономическата интеграция на острова; ii) подобряване на контактите и изграждане на мостове между двете общности и с Европейския съюз; и iii) подготовка за прилагането на *достиженията на правото* на ЕС след намиране на решение на кипърския проблем.

2. ПРОГРАМИРАНЕ НА ПОМОЩТА

Между 2006 г. и края на 2025 г. за действия по Регламента относно помощта бяха програмирани средства в размер на 760 670 469,93 EUR. Поетото през септември 2025 г. задължението по годишната програма за действие за 2025 г. е в размер на 33 721 307,00 EUR². Многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г. с общ бюджет в размер на 240 милиона евро осигури на програмата многогодишно финансиране. Програмата за помощ запазва своя извънреден и преходен характер. Целта ѝ е да подготви и улесни пълното прилагане на *достиженията на правото на ЕС* в зоните на Република Кипър, в които правителството на Република Кипър не упражнява ефективен контрол, след разрешаването на кипърския проблем.

В случай на цялостно разрешаване на кипърския проблем Съветът ще вземе решение с единодушие въз основа на предложение от Комисията относно необходимите изменения на Регламента относно помощта. Освен това в

¹ Регламент (ЕО) № 389/2006 на Съвета от 27 февруари 2006 г. за създаване на инструмент за финансова подкрепа с цел насърчаване на икономическото развитие на общността на кипърските турци и за изменение на Регламент (ЕО) № 2667/2000 на Съвета относно Европейската агенция за възстановяване (ОВ L 65, 7.3.2006 г., стр. 5).

² Решение за изпълнение на Комисията от 11 септември 2025 г. за приемане на програма за действие за общността на кипърските турци за 2025 г. (C(2025) 6117) — [Aid Programme decision 2025 — European Commission \(„Решение относно програмата за помощ за 2025 г. — Европейска комисия“\)](#).

Регламент (ЕС, Евратом) № 2020/2093³ на Съвета се предвижда преразглеждане на многогодишната финансова рамка в случай на обединяване.

3. МЕХАНИЗМИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Програмата за помощ се изпълнява в зоните на Република Кипър, в които правителството на Република Кипър не упражнява ефективен контрол („неконтролираните от правителството зони“), а прилагането на *достиженията на правото на ЕС* е временно преустановено по силата на Протокол № 10 към Акта за присъединяване. Помощта се осъществява при пряко и непряко управление.

Комисията продължава да изпълнява програмата за помощ в уникален политически, правен и дипломатически контекст. Предоставянето на помощ съгласно Регламента относно помощта не означава признаване на какъвто и да било орган в зоните, в които правителството на Република Кипър не упражнява ефективен контрол. За изпълнението на програмата са необходими *ad hoc* договорености, като същевременно се спазват принципите на доброто финансово управление. Инструментите, използвани в тази връзка, включват: i) интензивен мониторинг на договорите и целенасочена подкрепа за бенефициерите; ii) преразгледани условия за плащане; и iii) внимателен подход към използването на банкови гаранции. Помощта включва значителни по размер безвъзмездни средства, чието управление изисква много ресурси.

В случай на обединяване и цялостно разрешаване на кипърския проблем, спирането на прилагането на *достиженията на правото на ЕС* съгласно Протокол № 10 ще бъде отеглено. Поради тази причина, както и за да се улесни изпълнението на проектите, финансирани по програмата за помощ, общността на кипърските турци трябва постепенно да се приведе в съответствие с *достиженията на правото на ЕС*.

Комисията изпълнява избраните проекти чрез Службата за подпомагане на програмата на ЕС в неконтролираните от правителството зони в Никозия. Представителството на Комисията в Кипър също така е домакин на срещи, семинари и пресконференции и предоставя на кипърската общественост на целия остров информация, включително по теми, свързани с програмата за помощ. Освен това информационният център на ЕС, финансиран по програмата за помощ, провежда редица мероприятия за информиране и популяризиране, като предоставя информация за политиките, приоритетите и действията на ЕС в подкрепа на общността на кипърските турци, като същевременно популяризира европейската култура.

4. ИЗПЪЛНЕНИЕ ПРЕЗ ОБХВАНАТИЯ ОТ ДОКЛАДА ПЕРИОД

4.1. Общ преглед

Комисията продължава да прилага Регламента относно помощта, придържайки се към общата цел за подпомагане на обединяването.

През обхванатия от доклада период Комисията продължи да оказва подкрепа на ключови инициативи. Те включват: i) програмата за стипендии на ЕС за общността на кипърските турци; ii) програмата за обучение в областта на мира

³ Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2093 на Съвета от 17 декември 2020 г. за определяне на многогодишната финансова рамка за годините 2021—2027 (ОВ L 433I, 22.12.2020 г., стр. 11).

за ученици от средните училища, реализирана съвместно с United World Colleges; iii) подкрепа за изграждане на доверие под егидата на съответните лидери на двете общности, като например Комитета за безследно изчезналите лица в Кипър, Техническият комитет за опазване на културното наследство и двубообщностните технически комитети; и iv) инициативи, които насърчават и улесняват търговията през демаркационната линия.

Подпомагането на социално-икономическото развитие на общността продължава да бъде ключов елемент на програмата.

Беше предоставена съобразена с нуждите помощ за модернизиране на стандартите в ключови икономически сектори посредством проекти, насочени към частния сектор и предприятия за производство на храни. Бяха положени значителни усилия за подобряване на здравето на животните и безопасността на храните в общността на кипърските турци, което е от полза за целия остров и за ЕС.

Комисията продължи да оказва подкрепа на общността на кипърските турци за изпълнение на стандартите на ЕС, определени в пакета от мерки, приет през 2021 г., като регистрира „Χαλλούμι“ (Halloumi/Hellim) като защитено наименование за произход (ЗНП) и определи условията за търговия с него през демаркационната линия. Освен това Комисията продължи да свиква заседания на неформалната работна група относно „Halloumi“/„Hellim“, в която са обединени заинтересовани страни от двете кипърски общности.

През 2025 г. бяха стартирани значими инфраструктурни проекти, финансирани от ЕС. Сред тях са: i) разширяване на парка по протежението на реките Педиеос и Канлъдере в северната част на Кипър; ii) разширяване на ГКПП Agios Dometios/Metehan; iii) монтаж на фотоволтаични панели в пречиствателната станция за отпадъчни води в Миа Милия и Хасполат; iv) подмяна на канализационни тръби, принадлежащи към магистрален тръбопровод 1; и (v) полагане на тръба за връщане за пречиствена вода.

Все още се наблюдават значителни пропуски по отношение на капацитета на бенефициерите да прилагат ефективно *достиженията на правото на ЕС* след цялостно разрешаване на кипърския проблем. Общността на кипърските турци обаче продължи да отбелязва напредък по отношение на привеждането в съответствие с *достиженията на правото на ЕС* в няколко области, например безопасността на продуктите, мерките срещу изпирането на пари, образованието, статистиката и околната среда, и продължи да проявява интерес към работата и в други сектори и области.

В края на годината 102 договора бяха в процес на изпълнение по линия на програмата за помощ.

4.2. Напредък по цели

Общата цел на програмата за помощ е да се улесни обединяването на Кипър чрез насърчаване на икономическото развитие на общността на кипърските турци. Особено внимание се обръща на: i) икономическата интеграция на острова; ii)

подобряването на контактите между двете общности и с ЕС; и iii) подготовка за прилагането на *достиженията на правото на ЕС*.

Дейностите, извършени през 2025 г. по всяка от целите на Регламента относно помощта, са описани по-долу.

4.2.1. Цел 1: Насърчаване на социалното и икономическото развитие

Комисията продължи да насърчава и подкрепя икономическата интеграция и развитието на общността на кипърските турци. Тя затвърди дългогодишния си ангажимент за повишаване на конкурентоспособността и иновативността на частния сектор в общността на кипърските турци, като призна малките и средните предприятия за гръбнака на местната икономическа дейност. От началото на програмата за помощ ЕС е отпуснал безвъзмездни средства на над 2 554 дружества на обща стойност над 27 милиона евро за развитие на частния сектор.

През 2024 г. Комисията стартира нова инициатива за подкрепа на иновациите и повишаване на конкурентоспособността на общността на кипърските турци. Оттогава по програмата „*eunite*“ — реализирана съвместно с Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH — са отпуснати безвъзмездни средства на обща стойност близо 2 милиона евро на 45 дружества, които осъществяват или желаят да осъществяват търговска дейност отвъд демаркационната линия, което им позволява да се приведат в съответствие със стандартите на ЕС. Освен финансовата подкрепа, по програмата „*eunite*“ се организираха 14 обучителни сесии, включително работни срещи относно нормативната уредба на ЕС в областта на безопасността на продуктите и храните, в които участваха 338 души, както и 13 събития за взаимодействие, при които 356 участници се свързаха с ментори, колеги и експерти. 32 предприятия получиха подкрепа при изготвянето на индивидуални пътни карти за иновации, а 16 предприемачи се възползваха от индивидуално наставничество. Конкурсът „Startups4Peace 2025“ допринесе допълнително за сътрудничеството между общностите, като 10 стартиращи предприятия (4 от общността на кипърските гърци и 6 от общността на кипърските турци) се възползваха от менторство, обучителни лагери и начално финансиране. Подкрепата за предприятия от общността на кипърските турци беше допълнена от по-широки усилия за въвеждане на местни правни текстове в областта на безопасността на продуктите, съобразени със стандартите на ЕС, както и на система за надзор на пазара, съобразена с изискванията на ЕС, и на основан на риска контрол на стоки местно производство на общността на кипърските турци.

Комисията продължи също партньорството си със Световната банка с цел подкрепа на икономическата конвергенция в рамките на Кипър. Световната банка предостави макроикономически доклади, подкрепи търговската среда и бизнес средата и подобри статистиката. През 2025 г. бяха изготвени два ключови доклада за оценка на инфраструктурата за качество в общността на кипърските турци и за трудовата мобилност; те ще бъдат завършени през 2026 г., заедно с пътните карти за изпълнението им. Постоянните инвестиции на ЕС в икономическото развитие и конвергенцията допринасят за трансформирането на бизнес средата и отделните предприятия и полагат основите за един по-динамичен и устойчив частен сектор в общността на кипърските турци, който

отговаря на стандартите на ЕС и е готов да се възползва от възможностите на единния пазар на ЕС.

Двуобщностната схема на ЕС за ЗНП Halloumi/Hellim продължи да се прилага през цялата 2025 г. След като бъде изцяло въведена, тя има потенциала да донесе значителни икономически ползи и за производителите на продукти с марката Halloumi/Hellim от общността на кипърските турци. Към 2025 г. 4 производители от общността на кипърските турци и 24 стопанства са получили сертификат за ЗНП. Започването на инспекциите в областта на здравето на животните и безопасността на храните в неконтролираните от правителството зони беше значително забавено, тъй като делегирането на правомощия на Bureau Veritas беше отложено с повече от година — до края на март 2026 г. Това оказва отрицателно въздействие върху участието на заинтересованите страни от общността на кипърските турци в схемата за ЗНП, както и върху възможността за наблюдение на здравословното състояние на животните в общността на кипърските турци. През цялата година Комисията обсъжда този въпрос с властите на Република Кипър с цел преодоляване на тези забавяния.

Беше отбелязан напредък в дългогодишните усилия за укрепване на съобразеното с изискванията на ЕС управление в областта на безопасността на храните и здравето на животните, както и в селското стопанство и развитието на селските райони в общността на кипърските турци. През 2025 г. стартира първата в историята програма за отглеждане на овце и кози, а системата за знания и иновации в селското стопанство (AKIS) в общността на кипърските турци донесе нови възможности за този ключов икономически сектор. Дългосрочната помощ от ЕС изигра важна роля за подпомагане на общността на кипърските турци при бързото предприемане на спешни действия в отговор на появата на огнище на шап през декември 2025 г. Предвид тежестта на заболяването и икономическите последици за целия остров, дългосрочната подкрепа от страна на ЕС за този сектор остава приоритет.

През 2025 г. Комисията продължи да подкрепя сектора на образованието, като постави акцент върху професионалното образование и обучение (ПОО) и подготовката на учители. Стартира нов проект за техническа помощ с цел установяване на следните системи в училищата за професионално образование: една за осигуряване на качеството, една за признаване и зачитане на кредити и една за акредитация. Той се основава на предишната значителна работа по реформата в професионалното образование и обучение и разработването на учебни програми. Проектът на тема „Подобряване на преподаването и ученето чрез механизъм за непрекъснато професионално развитие и механизъм за проверки“, който приключи през 2025 г., оказва положително въздействие върху модернизацията и децентрализацията на обучението на учителите в общността. Основният резултат от проекта беше разработването на над 100 модула в четири основни области: ефективно преподаване и учене, приобщаващо образование, безопасни училища и училищно ръководство. Проектът понастоящем се изпълнява, но продължават да съществуват предизвикателства, свързани с недостатъчно развитата правна рамка, като например липсата на определение за ролята на преподавателя/обучаващия, отговарящ за обучението на учителите по новите модули. Усилията за преодоляване на това правно предизвикателство

остават приоритет в този сектор, като се осигурява подкрепа чрез инструмента за техническа помощ и обмен на информация (TAIEX).

През 2025 г. Комисията продължи да предоставя помощ за насърчаване на търговията през демаркационната линия. Въпреки тези усилия, търговията през демаркационната линия е намаляла с 5 % до 14,4 милиона евро през 2025 г., главно поради повишаването на цените в общността на кипърските турци. През годината не беше разрешена търговия през демаркационната линия с нови преработени храни от неживотински произход. Бизнес средите проявиха голямо желание да подобрят спазването на стандартите на ЕС. Това се потвърди от нарастващия брой запитвания до системата на ЕС за обслужване на едно гише за търговия през демаркационната линия, която предоставя знания, подкрепа и възможности за изграждане на връзки на предприятията и търговците, които проявяват интерес или вече извършват търговия през демаркационната линия. От началото на инициативата през 2023 г. системата на ЕС за обслужване на едно гише е предоставила персонализирана подкрепа на над 100 търговци.

4.2.2. *Цел 2: Развитие и реструктуриране на инфраструктурата*

От 2006 г. насам е предоставено значително по размер финансиране от ЕС за подобряване на инфраструктурата в общността на кипърските турци. През 2025 г. бяха положени още 153 километра канализационни тръби с цел да се заменят повредените септични ями, които биха могли да замърсят подпочвените води. Най-скорошни инвестиции са направени в системи за управление на водите и мрежи за събиране на отпадъчни води, мерки за енергийна ефективност, както и в системи за измерване на качеството на въздуха и нивата на шум. Бяха стартирани също така важни двуобщностни инфраструктурни проекти, като разширяването на ГКПП Agios Dometios/Metehan и рехабилитацията на парка по протежение на реките Педиеос и Канлъдере.

Структурните предизвикателства, свързани с експлоатацията на депото за отпадъци в общността на кипърските турци, не бяха решени и станаха по-сериозни през 2025 г. Не бяха предприети системно действия, свързани с неефективната експлоатация и управление на депото за отпадъци, което доведе до почти пълното му запълване и застраши устойчивостта на цялостното управление на отпадъците в общността на кипърските турци.

С цел подобряване и опазване на околната среда Комисията продължи да подкрепя общността на кипърските турци, като завърши обновяването на местната мрежа за измерване на качеството на въздуха и на капацитета за мониторинг на водите. Освен това Комисията финансира проучване на концентрацията на тежки метали в почвата, подпочвените води и селскостопанските култури в равнината на гр. Морфу. Дейностите по него са от съществено значение за подобряване на капацитета на местните органи за наблюдение, оценяване и насърчаване на опазването на природните ресурси, като същевременно се свеждат до минимум рисковете за човешкото здраве и биологичното разнообразие.

По линия на Програмата на ООН за развитие (ПРООН) продължиха действията за въвеждане на инструмента за местна инфраструктура на ЕС чрез текущи споразумения за финансов принос, подписани с Комисията, за общата сума от 37 милиона евро. С инструмента за местна инфраструктура се оказва подкрепа на подготовката и реализацията на ключови инфраструктурни инвестиции, като например: i) подобряване на канализационната система в района на Мандрес и

Хамиткой; ii) монтаж на резервоари за вода, помпени системи и слънчеви панели в Лефка и Лефке; iii) осигуряване на спортни съоръжения и оборудване в редица училища; и iv) изграждане на съоръжение за приемане на септични отпадъци за пречиствателната станция за отпадъчни води в Миа Милия и Хасполат.

4.2.3. *Цел 3: Насърчаване на помирението, мерки за изграждане на доверие и подкрепа за гражданското общество*

Предоставянето на възможности за междуобщностен диалог, помирение и изграждане на доверие продължи чрез инициативи за изграждане на доверие под егидата на Организацията на обединените нации. Те включват дейности на Комитета за безследно изчезналите лица в Кипър и двуобщностните технически комитети, както и дейността на форума „Кипърски диалог“, организациите на гражданското общество и програмата за стипендии, предлагана в партньорство с United World Colleges (UWC).

През 2025 г. ЕС отпусна 2,6 милиона евро на Комитета за безследно изчезналите лица в Кипър, като продължи да поддържа стабилното ниво на подкрепа от 2006 г. насам и по този начин допринесе съществено за опазването на мира. С това общият размер на приноса на ЕС към Комитета за безследно изчезналите лица в Кипър достига 41,1 милиона евро. Това финансиране представлява около 80 % от общия оперативен бюджет на Комитета за безследно изчезналите лица в Кипър и покрива ключови лабораторни и полеви дейности. Към края на 2025 г. Комитетът за безследно изчезналите лица в Кипър беше ексхумирал 1 714 тела и идентифицирал 1 063 от общо 2 002 изчезнали лица, по чиито случаи работи. С течение на времето обаче проучванията и разкопките на Комитета за безследно изчезналите лица в Кипър стават все по-сложни и изискват устойчиво финансиране.

Програмата за помощ продължи да подкрепя 13-те технически комитета (двуобщностни органи, създадени под егидата на ООН), които работят под прякото ръководство на лидерите на двете общности. Тези комитети изпълняват двойна задача: улесняване на политическите преговори, като същевременно се насърчава практическото сътрудничество с цел подобряване на ежедневието на двете общности.

Техническият комитет за опазване на културното наследство (ТКОКН) получава редовно финансиране от ЕС от 2011 г. насам. Тази финансова подкрепа насърчи процеса на помирение и сътрудничеството между общностите чрез опазване на културно значими обекти, включително религиозни паметници и гробища. Към края на 2025 г. ТКОКН получи финансиране от ЕС в размер на около 32,5 милиона евро, което позволи опазването, структурното укрепване, физическата защита или реставрацията на над 200 обекта на острова. С цел да се стимулира общественият интерес, в рамките на програмата беше създадена цифрова платформа за виртуални обиколки на обектите, както и инициативата „Младежки посланици на културното наследство“, чиято цел е да ангажира младите кипърци в опазването и популяризирането на тяхното културно наследство.

С програмата за помощ се предостави целенасочена помощ и на останалите 12 технически комитета чрез специален механизъм за подкрепа. В периода 2023—2025 г. осем комитета изразходваха 1 милион евро за финансиране на широк спектър от инициативи — от техническо сътрудничество по политически въпроси (напр. борба с вредителите) до информационни прояви за местната

общност (напр. фотоизложба на представители на двете общности). Въздействието на тези комитети беше ограничено от неблагоприятна политическа обстановка и оперативни ограничения, но тяхното продължаващо съществуване като платформа за сътрудничество продължава да е значително.

През 2025 г. по програмата бяха предоставени стипендии на още 9 студенти от общността на кипърските гърци и 9 студенти от общността на кипърските турци, като им се предостави възможност да се запишат в United World Colleges (UWC). От самото си създаване, по схемата е оказана подкрепа на 82 изявени млади кипърци във връзка с участието им в двугодишната програма на International Baccalaureate, чиято цел е да обедини хората за постигане на мир и устойчиво бъдеще.

Инициативата за отпускане на стипендии беше допълнена от дейности за ангажиране на младежите и от кратки курсове в Кипър, като до края на 2025 г. в тях се включиха над 450 младежи. Тези усилия дадоха възможност на участниците да стимулират положителна обществена промяна в своите общности.

Подкрепата за гражданското общество продължи и през 2025 г. Проектите „Пространство на гражданското общество“ и „Екип за подкрепа във връзка с безвъзмездните средства“ бяха успешно реализирани, а през декември 2025 г. стартира последващ проект, обединяващ тези услуги, с бюджет от 2,3 милиона евро. През следващите две години и половина обновеното пространство на гражданското общество ще продължи да предоставя техническа помощ на организации на гражданското общество за изграждане на техния капацитет, включително при управлението и усвояването на средства от ЕС. Сред целите му са насърчаване на благоприятна среда за развитието на гражданското общество, както и насърчаване на работата в мрежа и на съвместни действия с организации от общността на кипърските гърци и други организации на гражданското общество от ЕС. С подкрепата на ЕС местните организации на гражданското общество успешно реализираха проекти, насочени например към правата на сексуалните малцинства и насърчаването на заетостта на хора с увреждания и бивши затворници. Комисията също така улесни сътрудничеството между организации на гражданското общество на общностите на кипърските гърци и кипърските турци в областите на нарушенията на правата на човека, борбата с трафика на хора, културата, младежта и участието в социални инициативи.

В рамките на деветата схема за безвъзмездна помощ „Гражданското общество на Кипър в действие“ бяха отпуснати безвъзмездни средства за 16 проекта на обща стойност 2,22 милиона евро. Избраните проекти обхващат важни области, сред които: i) опазване на околната среда и устойчиво развитие; ii) помирение; iii) укрепване на доверието, и iv) засилване на участието на гражданското общество в процеса на разрешаване на спора. Продължава работата по други важни проекти, свързана с овластяването на жените и подкрепата за жертвите на насилие, основано на пола, застъпничеството за младежта, правата в областта на здравеопазването, правата на животните и създаването на благоприятна среда за организации на гражданското общество.

През 2025 г. форумът „Кипърски диалог“, който обединява политически партии, профсъюзи, сдружения на предприятия, професионални сдружения и сдружения на работодатели, както и организации на гражданското общество от двете

общности, продължи своята дейност с финансиране от ЕС. Форумът организира няколко срещи на своята работна група по въпросите на политиката, съставена от политици от повечето партии в двете общности. В рамките на тези срещи групата проведе обсъждане със специалния пратеник на ЕС за Кипър Йоханес Хан. Работната група по трудовите въпроси към Форума представи своето Ръководство за пазара на труда — триезичен ресурс с отворен достъп, в който се обобщават основните статистически данни за заетостта и икономиката, предоставени от двете общности на острова. Освен това финансираната от ЕС платформа за правата на човека продължи да осъществява дейности, насочени към равенството между половете, борбата с трафика на хора, правата на бежанците, правата на общността ЛГБТИ+, както и свобода на сдружаване, на изразяване на мнение и на печата.

4.2.4. *Цел 4: Сближаване на общността на кипърските турци с ЕС*

От 2022 г. насам Комисията си партнира с Гъоте институт по изпълнението на програмата за стипендии в ЕС за общността на кипърските турци. През академичната 2024—2025 г. на студенти от общността на кипърските турци бяха отпуснати общо 142 стипендии за обучение в държава членка на ЕС. Освен това беше разработена стратегия за бивши възпитаници, която да им даде възможност да създават контакти, да се ангажират и да използват своите умения и възможности, както и да се увеличи броят на тези, които се завръщат в общността на кипърските турци като професионалисти.

От 2007 г. насам са отпуснати 2 418 стипендии на студенти, като са обхванати повече от 100 университета и 23 държави от ЕС. С тези стипендии се подпомагат: i) студенти през първата година от обучението си в образователно-квалификационна степен „бакалавър“; ii) дипломирани студенти в магистърски или докторски програми; и iii) изследователи и специалисти в по-нататъшното развитие на техните езикови и професионални умения в държавите — членки на ЕС.

Информационният център на ЕС се управлява от Службата за подпомагане на програмата на ЕС. През 2025 г. чрез онлайн и офлайн дейностите си той доби голяма популярност и повиши осведомеността за въздействието на програмата за помощ и за ролята на ЕС в процеса разрешаване на проблема. Информационният център на ЕС и други финансирани от ЕС проекти организираха повече от 350 действия за популяризиране и комуникация през 2025 г., включително първото междуобщностно тържество по случай Деня на Европа, на което се събраха над 5 000 участници. През този период бяха изготвени около 30 информационни листовки, брошури и аудиовизуални материали. Въз основа на тази силна ангажираност се наблюдава ясен и нарастващ интерес от страна на общността към организирането на повече свързани с ЕС информационни събития и дейности за популяризиране през следващия период. Този интерес отразява непрекъснатото търсене от страна на общността на кипърските турци на достъпна, надеждна и актуална информация за ЕС и неговата подкрепа.

4.2.5. *Цели 5—6: Подготовка на общността на кипърските турци за въвеждане и прилагане на достиженията на правото на ЕС*

Инструментът за техническа помощ и обмен на информация (TAIEX) се използва за постигане на цели 5 и 6 от Регламента относно помощта. Инструментът спомага за подготвянето на общността на кипърските турци за

прилагането на *достиженията на правото на ЕС* с оглед на оттегляне на спирането на неговото прилагане след влизането в сила на цялостно разрешаване на кипърския проблем.

ТАИЕХ продължава да бъде важен инструмент за постигането на целите на програмата за помощ и за подпомагане на търговията през демаркационната линия. Бяха изпълнени дейности по ТАИЕХ относно *достиженията на правото на ЕС* в 13 сектора с цел приближаване на общността на кипърските турци до стандартите и процедурите на ЕС. Бяха организирани общо 81 експертни мисии и една работна среща. Освен това продължиха усилията за съставяне на база данни с всички правни текстове, изготвени с подкрепата на ТАИЕХ, и за гарантиране на високото качество на писмения и устния превод в общността на кипърските турци.

Подкрепата за търговията през демаркационната линия (съгласно Регламент (ЕО) № 866/2004 на Съвета) продължи да бъде най-активната и ресурсоемка област на дейностите по ТАИЕХ. Независими експерти с мандат от Комисията извършваха редовни фитосанитарни инспекции на пресни плодове и зеленчуци, растителни продукти, картофи, мед и риболовни кораби, за да се гарантира спазването на стандартите на ЕС за търговия с хранителни продукти. През април 2024 г. Министерството на здравеопазването на Република Кипър издаде циркулярно писмо, с което разреши търговията през демаркационната линия с още шест категории преработени храни, а именно: кафе, лимонада, замразени зеленчуци, замразени картофи, консервирани в оцет храни и сушени листа от юта. С това броят на разрешените преработени хранителни продукти от неживотински произход става 14. Експерти по линия на ТАИЕХ гарантираха спазването на стандартите и качеството на европейско равнище посредством проверки за съответствие на съоръженията за преработени хранителни продукти в неконтролираните от правителството зони.

4.3. Финансово изпълнение (договори и плащания)

4.3.1. Сключване на договори

През 2025 г. Комисията подписа правни задължения в размер на 29,2 милиона евро.

4.3.2. Плащания

Плащанията през 2025 г. бяха в размер на общо 38,5 милиона евро (40,4 милиона евро през 2024 г.).

4.4. Мониторинг

Комисията е пряко отговорна за изпълнението на повечето проекти (пряко управление). Равнището на наблюдение от страна на служителите на Комисията е много високо, с постоянни контакти с изпълнители, посещения за проверка на място, срещи на място и заседания на ръководния комитет, при сътрудничество с местни координатори на финансиране от ЕС. Екипът за подкрепа във връзка с безвъзмездните средства продължи да подкрепя Комисията с техническа помощ при мониторинга на изпълнението на договорите за отпускане на безвъзмездни средства, като същевременно подпомагаше бенефициерите на безвъзмездни средства при прилагането на правилата на ЕС за изпълнение на договори за

отпускане на безвъзмездни средства, включително правилата за вторичното възлагане на обществени поръчки.

Освен това Комисията изпълнява няколко договора чрез непряко управление. Изпълнителните организации, като например ПРООН, Световната банка, Гъоте институт и GIZ, докладват на Комисията съгласно съответните споразумения за финансов принос и администриране. Комисията е тясно ангажирана с ежедневния мониторинг на тези действия.

4.5. Одит и контрол

Проведените от Европейската сметна палата през 2025 г. одити на проекти, финансирани по програмата за помощ, не доведоха до констатации. Службата за вътрешен одит на Комисията не е провела одит на проекти по програмата за помощ през 2025 г.

4.6. Оценка

През 2022 г. беше публикувана независима оценка на програмата за помощ, обхващаща периода 2013—2018 г. Резултатите от нея бяха удовлетворителни. Според заключенията ѝ програмата продължава да бъде актуална и нейното въздействие е положително. В оценката се потвърди добавената стойност за ЕС и се призна, че програмата поддържа жива перспективата за обединяване. В нея също така беше подчертано, че програмата е като цяло съгласувана и ефективна. В оценката обаче беше обърнато внимание на факта, че програмата за помощ сама по себе си не може да постигне обединяването на Кипър, тъй като това остава задача на двете кипърски общности.

През януари 2026 г. започна оценяването на програмата за помощ, обхващаща периода 2019—2024 г. Очаква се резултатите от оценката да бъдат публикувани през 2027 г.

4.7. Информация, публичност и популяризиране

Като цяло през 2025 г. бяха проведени над 350 дейности за популяризиране и комуникация с цел представяне на приноса на Европейския съюз за развитието на общността на кипърските турци и процеса на уреждане на кипърския въпрос.

4.8. Консултации с правителството на Република Кипър

Бяха проведени редовни срещи с представители на правителството на Република Кипър. Комисията продължава да разчита на сътрудничеството от страна на правителството за проверка на правата на собственост и за улесняване на работата на двубщностните технически комитети. Комисията също така се среща редовно с представители на Министерството на външните работи и на постоянното представителство на Република Кипър към ЕС.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

В съответствие с целите на Регламента относно помощта, Комисията продължава да предоставя подкрепа, за да подпомага обединяването на Кипър чрез насърчаване на социалното и икономическото развитие на общността на кипърските турци и сближаването ѝ с Европейския съюз.

През 2025 г. помощта остана насочена към области, в които са налице предизвикателства за бъдещото спазване на *достиженията на правото на ЕС*,

като същевременно беше осигурено ефективно и своевременно третиране на възникващите потребности.

От особено значение беше проектите да са съобразени с нуждите, както и да бъдат зрели, отговорни и устойчиви и това доведе до положителни резултати, като бъдещите дискусии по програмирането ще продължат да се ръководят от тези принципи. Освен това ще продължат усилията за постигане на по-голямо и дългосрочно въздействие в приоритетни области чрез стратегически действия. В зависимост от нуждите Комисията е готова да осигури ресурси, включително по линия на програмата за помощ, в подкрепа на преговорите за уреждане на конфликта под егидата на ООН и на по-нататъшния развой на събитията, свързани с процеса.